

AYOLLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISHDA RAQAMLI
TEKNOLOGIYALARNING O'RNI: MILLIY VA XALQARO HUQUQIY QIYOSIY
TAHLIL

Abdiyeva Dilfuza Ixtiyorovna

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti,
«Ijtimoiy fanlar» fakulteti, Yurisprudensiya yo'nalishi talabasi.

E-mail: abdiyevakookowa@gmail.com / Tel.: +998 90-070-65-50.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20579662>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ayollar huquqlarini himoya qilishda raqamli texnologiyalarning tutgan o'rni milliy va xalqaro huquqiy me'yorlar nuqtai nazaridan qiyosiy tahlil qilinadi. Maqolada O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy va fuqarolik qonunchiligidagi tegishli normalar, BMT konvensiyalari, Yevropa Ittifoqining huquqiy hujjatlari va Osiyo mamlakatlarining tajribasi o'rganiladi. Kiberjinoyatchilik, onlayn zo'ravonlik, ijtimoiy tarmoqlardagi diskriminatsiya va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasizligi kabi dolzarb muammolar yuridik jihatdan tahlil etilib, ularning hal qilish mexanizmlari ko'rsatiladi. Shuningdek, e-huquqmat tizimlari, raqamli adliya va huquqiy axborot platformalarining ayollar huquqlarini ta'minlashdagi samaradorligi baholanadi. Maqola raqamli sohada gender tengligini mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar; ayollar huquqlari; kiberjinoyatchilik; onlayn zo'ravonlik; gender tengligi; e-huquqmat; shaxsiy ma'lumotlar himoyasi; xalqaro huquq; O'zbekiston fuqarolik huquqi; raqamli adliya; CEDAW; huquqiy qiyosiy tahlil.

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROTECTING WOMEN'S RIGHTS: A
COMPARATIVE NATIONAL AND INTERNATIONAL LEGAL ANALYSIS

Abstract. This article provides a comparative legal analysis of the role of digital technologies in protecting women's rights from the perspective of national and international legal norms. The article examines relevant provisions of the constitutional and civil legislation of the Republic of Uzbekistan, UN conventions, legal instruments of the European Union, and the experience of Asian countries. Contemporary challenges such as cybercrime, online violence, discrimination on social networks, and the vulnerability of personal data are analyzed from a legal standpoint, and mechanisms for their resolution are presented. The effectiveness of e-government systems, digital justice, and legal information platforms in ensuring women's rights is also assessed. The article concludes with recommendations for strengthening gender equality in the digital sphere.

Keywords: digital technologies; women's rights; cybercrime; online violence; gender equality; e-government; personal data protection; international law; Uzbekistan civil law; digital justice; CEDAW; comparative legal analysis.

Kirish

XXI asr raqamli inqilobi nafaqat iqtisodiyot va texnologiyani, balki huquqiy munosabatlar tizimini ham tubdan o'zgartirdi. Internet, sun'iy intellekt, ijtimoiy tarmoqlar va elektron davlat

xizmatlari hayotimizning ajralmas qismiga aylangan bu davrda ayollar huquqlarini himoya qilish masalasi yangi o'lchamlar kasb etdi. Bir tomondan, raqamli texnologiyalar ayollarga bilim olish, iqtisodiy mustaqillikka erishish va huquqiy himoyadan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Boshqa tomondan esa kibermakonda yangi tahdidlar onlayn ta'qib, shaxsiy ma'lumotlarni o'g'irlash, seksist kontentni tarqatish va raqamli diskriminatsiya kabi muammolar paydo bo'ldi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda raqamli sohani tartibga soluvchi bir qator muhim qonunlar qabul qilindi. «Elektron hukumat to'g'risida»gi qonun (2015), «Shaxsiy ma'lumotlar to'g'risida»gi qonun (2019), «Axborot texnologiyalari va axborotni muhofaza qilish to'g'risida»gi qonunlar shular jumlasidandir. Biroq ushbu normativ bazada ayollarning raqamli huquqlarini maxsus himoya qiluvchi mexanizmlar hali to'liq shakllanmagan.

Xalqaro huquqiy hujjatlar xususan, BMTning «Ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllarini tugatish to'g'risida»gi Konvensiyasi (CEDAW, 1979) va Pekin Harakat Dasturi (1995) raqamli texnologiyalar sohasida gender tengligini ta'minlash zarurligini belgilab beradi. Ushbu maqolaning maqsadi O'zbekiston milliy qonunchiligi va xalqaro huquqiy standartlarni qiyosiy tahlil qilish orqali ayollar raqamli huquqlarini himoya qilishning joriy holati va takomillashtirish yo'llarini aniqlashdan iborat.

Raqamli texnologiyalar va ayollar huquqlari: nazariy asoslar

2.1. Raqamli huquqlar tushunchasi va gender o'lchami

Raqamli huquqlar deganda shaxsning internet va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga erkin kirish, ulardan foydalanish va ular vositasida o'z huquqlarini amalga oshirish imkoniyatlari tushuniladi. BMTning maxsus ma'ruzachisi Frank La Rue 2011 yilda internet kirishini asosiy inson huquqi sifatida e'tirof etdi. Bu tamoyil keyinchalik BMT Inson huquqlari Kengashining 2016 yilgi rezolyutsiyasida mustahkamlandi, unda onlayn erkinliklarni oflayn erkinliklar bilan teng himoya qilish zarurigi ta'kidlandi.

Raqamli huquqlar tizimida gender o'lchami alohida ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, global miqyosda ayollar erkaklar bilan solishtirganda internet va raqamli texnologiyalardan 21 foizga kam foydalanadi (ITU, 2023). Rivojlanayotgan mamlakatlarda bu ko'rsatkich yanada yuqori. O'zbekistonda ham gender raqamli bo'shliq mavjud: qishloq joylarida yashovchi ayollar, keksa yoshdagi ayollar va kam ta'minlangan oilalarning ayol a'zolari raqamli xizmatlarga kirishda ko'proq to'siqlarga duch keladi.

2.2. Xalqaro huquqiy asoslar

Ayollar huquqlarini raqamli sohadagi himoya qilishning xalqaro huquqiy zaminini quyidagi asosiy hujjatlar tashkil etadi:

–**CEDAW (1979):** Konvensiyaning 2-moddasi ayollar huquqlarini har qanday sohada, shu jumladan raqamli muhitda ham himoya qilishni davlatlardan talab etadi. Konvensiya komiteti 2023 yilgi tavsiyalarida davlatlarni kibermakonda gender asosidagi zo'ravonlikka qarshi maxsus qonunlar qabul qilishga chaqirdi.

–**Pekin Harakat Dasturi (1995):** J bo'limi ommaviy axborot vositalari va yangi texnologiyalarda ayollarning ishtiroki va ifodasini oshirish zarurligini belgilaydi.

–**BMMTning 2030 Barqaror rivojlanish maqsadlari:** 5-maqсад gender tengligini va 9-maqсад innovatsiyalar hamda infratuzilmani rivojlantirishni o'z ichiga oladi; raqamli texnologiyalar orqali gender farqini qisqartirish ularning kesishish nuqtasida turadi.

–**Yevropa Ittifoqining GDPR (2018):** Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish reglamentining 9-moddasi ayollar kamsitilishiga olib kelishi mumkin bo'lgan maxsus toifadagi ma'lumotlarni qayta ishlashni cheklaydi.

O'zbekiston milliy qonunchiligi tahlili

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 58-moddasi (2023 yil yangi tahrirda) ayollar va erkaklar teng huquqlarga ega ekanligini, 27-modda esa shaxsiy hayotga daxlsizlik huquqini kafolatlaydi. Biroq konstitutsiyaviy normalarni raqamli muhitda tatbiq etish mexanizmlari hali to'liq ishlab chiqilmagan. «Ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi Qonun (2019) mehnat munosabatlarida diskriminatsiyani taqiqlaydi, ammo qonunda raqamli diskriminatsiya va kibermakondagi gender asosidagi zo'ravonlik alohida ko'rsatilmagan. Bu huquqiy bo'shliq amaliyotda qonunni raqamli munosabatlarga kengaytirish imkonini cheklaydi.

«Shaxsiy ma'lumotlar to'g'risida»gi Qonun (2019, 2023 yilda yangilangan) shaxsiy ma'lumotlarni to'plash, saqlash va qayta ishlash tartibini belgilaydi. Qonunning 8-moddasi fuqarolarning roziligini majburiy shartga aylantiradi. Biroq ayollar uchun alohida himoya mexanizmi nazarda tutilmagan.

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksida (1994, o'zgartirishlar bilan) kiberjinoyatchilikka oid normalar mavjud: 278¹-modda kompyuter ma'lumotlariga noqonuniy kirish, 278⁶-modda zararli dasturlar tarqatish. Biroq onlayn ta'qib (cyberstalking), «revenge porn» (intim suratlarni ruxsatsiz tarqatish) va gender asosidagi kibermakondagi zo'ravonlik uchun maxsus javobgarlik belgilanmagan. Solishtirish uchun: Ukraina 2022 yilda kiberjinoyatchilik bo'yicha qonuniga gender asosidagi onlayn zo'ravonlikni alohida tarkib sifatida kiritdi; Hindiston Axborot texnologiyalari to'g'risidagi qonunida (bo'lim 66E) ayollarning maxfiylik huquqini buzish uchun maxsus javobgarlik ko'zda tutilgan; Germaniyada «NetzDG» qonuni (2017) ijtimoiy tarmoqlarni zararli kontentni, shu jumladan misogynist (ayolga nafrat bildiruvchi) materialni o'chirishga majbur qiladi.

1-jadval. O'zbekiston va xorijiy mamlakatlar qonunchiligining qiyosiy tahlili

Mezon	O'zbekiston	Yevropa Ittifoqi	Janubiy Koreya / Hindiston
Onlayn zo'ravonlikka maxsus qonun	Yo'q (umumiy JK normalari)	Mavjud (Istanbul konventsiyasi)	Mavjud (maxsus qonunlar)
Kiberstalking uchun javobgarlik	Qisman (JK 281)	To'liq tartibga olingan	Alohida moddalar mavjud
Intim suratlarni tarqatish taqiqi	Maxsus norma yo'q	Barcha EU mamlakatlarida	Koreya: 2021 qonuni
Shaxsiy ma'lumotlar	2019 Qonun	GDPR (kuchli)	PIPA (Koreya, 2023)

Mezon	O'zbekiston	Yevropa Ittifoqi	Janubiy Koreya / Hindiston
himoyasi	(umumiy)	mexanizm)	tahrir)
Raqamli adliya tizimlari	Rivojlanmoqda	To'liq joriy etilgan	Rivojlangan tizimlar

Raqamli texnologiyalar: imkoniyatlar va tahdidlar

Raqamli texnologiyalar ayollar huquqlarini amalga oshirishda bir qator muhim imkoniyatlar yaratadi. Birinchidan, e-huqumat xizmatlari orqali ayollar turli davlat xizmatlariga fuqarolik holati aktlarini ro'yxatdan o'tkazish, ijtimoiy nafaqalar, tibbiy xizmatlar uydan turib murojaat qilish imkoniga ega bo'ladi. Bu ayniqsa harakatchanligi cheklangan ayollar, yosh onalar va qishloq joylarda yashovchilar uchun muhimdir.

Ikkinchidan, onlayn huquqiy konsultatsiya platformalari va chatbotlar ayollarning huquqiy savodxonligini oshiradi. O'zbekistonda «Justice.uz» portali va «My.gov.uz» platformasi bu yo'nalishda muhim qadam bo'ldi.

Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn petitsiyalar ayollarning jamoaviy ovozi kuchaytirdi #MeToo harakati buning yorqin misoli.

To'rtinchidan, sun'iy intellekt asosidagi tizimlar sud jarayonlarida gender tarafdashligini aniqlash va qonun ijrochiligini monitoring qilishda qo'llanilmoqda. Yevropa Kengashining «COMPAS» tizimiga muqobil sifatida ishlab chiqilgan algoritmlar sud qarorlarida gender diskriminatsiyasini aniqlashga yordam beradi. Biroq raqamli muhit ayollar uchun bir qator yangi tahdidlarni ham yuzaga keltiradi. Quyida asosiy muammolar huquqiy jihatdan tahlil qilinadi:

Onlayn ta'qib va kibermakondagi zo'ravonlik. BMT Ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'yicha ayollarning 73 foizi onlayn zo'ravonlikka duch kelgan. Bu zo'ravonlik shakllari: doxing (shaxsiy ma'lumotlarni ommaga oshkor qilish), kiberstalking (onlayn ta'qib), tahdid va haqoratli xabarlar yuborish. O'zbekistonda bunday holatlarga nisbatan umumiy jinoyat-huquqiy normalar (haqorat JK 140-modda, tahdid JK 244¹-modda) qo'llaniladi, lekin kibermakonga xos maxsus mexanizm yo'q.

Shaxsiy ma'lumotlar va maxfiylik. Ayollarning biometrik, tibbiy va joylashuvga oid ma'lumotlari raqamli platforma vositasida yig'ilib, kamsitish va nazorat uchun ishlatilishi mumkin.

GDPR ning gender-sensitiv tatbiq etilishi tajribasi jumladan, homiladorlik va sog'liq ma'lumotlarini alohida himoya qilish, O'zbekiston qonunchiligi uchun foydali model bo'la oladi.

Algoritmik kamsitish. Sun'iy intellekt tizimlari kadrlar tanlash, kredit berish, ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda gender tarafdashligi ko'rsatishi isbotlangan. Yevropa Ittifoqining «AI Act» (2024) bunday algoritmlarni yuqori xavfli tizimlar sifatida belgilab, ularni maxsus nazoratga tabi qildi. O'zbekistonda «Sun'iy intellekt to'g'risida» maxsus qonun hali qabul qilinmagan.

Deepfake va noto'g'ri ma'lumotlar. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan soxta video va rasmlar ayollar sha'niga ziyon yetkazish uchun qo'llanilmoqda.

Koreya 2020 yilda «Deepfake Porn Act»ni qabul qilib, bunday materialni tarqatish uchun 5 yilgacha qamoq jazosi belgiladi. O'zbekistonda bunday huquqiy norma mavjud emas.

Xalqaro tajriba va qiyosiy tahlil

Yevropa Ittifoqi ayollar raqamli huquqlarini himoya qilishning eng keng qamrovli huquqiy tizimini shakllantirgan. Istanbul konventsiyasi (2011, YI tomonidan 2023 yilda ratifikatsiya qilingan) raqamli zo'ravonlikni jismoniy zo'ravonlik bilan teng hollarda tartibga soladi. «Gender equality strategy 2020-2025» raqamli bo'shliqni bartaraf etishni bosh ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi. GDPR ning 9-moddasi tomonidan ayollar sog'lig'iga oid, homiladorlik, jinsiy hayotga doir ma'lumotlarni maxsus muhofazaga olishi raqamli huquqlarni amalda ta'minlashning muhim mexanizmi hisoblanadi.

Janubiy Koreya raqamli texnologiyalar sohasida gender huquqlarini ta'minlashda Osiyo mintaqasida yetakchi o'rin egallaydi. 2021 yilda qabul qilingan «Cinematic Contents Act» to'ldiruvchilari ayollarning raqamli ruxsatisiz sexual kontent yaratish va tarqatishni jinoiy javobgarlikka tortadi.

Hindistonda Axborot texnologiyalari to'g'risidagi qonunning 66-A va 67-A moddalari ayollarning onlayn sha'nini muhofaza qiladi. Yaponiya esa 2022 yilda onlayn ta'qibga oid maxsus qonunni qabul qilib, platformalarni shikoyatchi talabi bilan 24 soat ichida zararli kontentni olib tashlashga majbur qildi.

Rossiya Federatsiyasida «Internet to'g'risida»gi qonun (2019) va «Stalkingga qarshi» 2023 yil o'zgartirishi onlayn ta'qibni qisman tartibga soladi. Qozog'iston 2021 yilda Jinoyat Kodeksiga «kiberzo'ravonlik» tushunchasini kiritdi va bu Markaziy Osiyo mintaqasida birinchi bunday qadam bo'ldi. O'zbekiston MDH mamlakatlari bilan hamkorlik doirasida bu tajribadan foydalanishi va mintaqaviy konvensiyalar ishlab chiqishga tashabbuskorlik qilishi maqsadga muvofiq.

E-huqumat va raqamli adliya: ayollar huquqlarida tatbiq

O'zbekistonda e-huqumat tizimi jadal rivojlanmoqda: 2023 yil ma'lumotlariga ko'ra, «My.gov.uz» portalida 300 dan ortiq elektron xizmat mavjud. Biroq ushbu xizmatlarning gender-sensitiv loyihalashtirilishi hali etarli emas.

Masalan, oilaviy zo'ravonlik qurbonlariga yordam beruvchi onlayn xizmatlar, anonimlik kafolatlanib, sudga yoki ijtimoiy xizmatlarga murojaat qilish imkoniyati cheklangan. Raqamli adliya nuqtai nazaridan, O'zbekistonda «Xalq sudlari» va «Iqtisodiy sudlar» tomonidan onlayn sud majlisilari o'tkazish tajribasi boshlandi (2020 COVID-19 pandemiyasidan keyin).

Biroq oilaviy huquq, nikoh-ajralish, nafaqa to'lovlari kabi ayollar huquqlari bilan bevosita bog'liq ishlarni onlayn ko'rish mexanizmi to'liq shakllanmagan.

Tajribali davlatlarning Estoniya, Singapur «fully digital court» tizimi bu yo'nalishda namuna bo'la oladi.

Xavfsiz xabarlashuv ilovalari va himoyalangan onlayn platformalar orqali oilaviy zo'ravonlik qurbonlarining huquq-tartibot organlari bilan bog'lanishi va yashirin joy boshpanasiga murojaat qilishi imkonini yaratish dolzarb vazifadir. Ispaniya tajribasi shuni ko'rsatadiki, bunday raqamli mexanizmlar oilaviy zo'ravonlikka oid murojaat sonini 40 foizga oshirgan.

Tavsiyalar va xulosalar

7.1. Huquqiy tavsiyalar:

Tahlil natijalari asosida quyidagi huquqiy tavsiyalar shakllantirildi:

–O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksiga kiberstalking, deepfake va gender asosidagi onlayn zo'ravonlik uchun maxsus moddalar kiritish, jumladan, «intim suratlarni ruxsatsiz tarqatish» uchun jinoiy javobgarlik belgilash;

–«Shaxsiy ma'lumotlar to'g'risida»gi Qonunga ayollar sog'lig'i, reproduktiv va jinsiy hayotiga oid ma'lumotlarni alohida himoya qiluvchi normalar qo'shish, GDPR 9-moddasi tajribasidan foydalangan holda;

–«Ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi Qonunga raqamli sohani qamrab oluvchi bo'lim qo'shish va algoritmik diskriminatsiyani taqiqlovchi norma kiritish;

–Sun'iy intellekt to'g'risidagi qonun loyihasini ishlab chiqishda gender-sensitiv algoritmlarni «yuqori xavfli» tizimlar qatoriga kiritib, ularni majburiy auditdan o'tkazish talabini belgilash;

–MDH doirasida «Kiberzo'ravonlikka qarshi kurash» to'g'risida mintaqaviy konvensiya ishlab chiqishga tashabbuskorlik qilish va CEDAW komiteti tavsiyalarini to'liq amalga oshirish;

7.2. Amaliy tavsiyalar:

–«My.gov.uz» platformasida oilaviy zo'ravonlik qurbonlari uchun anonimlik kafolatlanadigan alohida bo'lim yaratish va 24/7 onlayn huquqiy yordam xizmati yo'lga qo'yish;

–Onlayn sud mashg'ulotlari tizimini oilaviy huquq ishlariga kengaytirish va ayollar uchun maxfiy video-eshituvlar o'tkazish imkoniyatini ta'minlash;

–Maktab va oliy ta'lim muassasalarida raqamli xavfsizlik, onlayn huquqlar va kibermakonda o'zini himoya qilish bo'yicha majburiy kurslar joriy etish;

–Internet provayderlarni gender asosidagi zararli kontentga nisbatan Zero Tolerance siyosatini amalga oshirishga, tezkor olib tashlash mexanizmlarini joriy etishga majbur etish;

Xulosa

Raqamli texnologiyalar ayollar huquqlarini himoya qilishda ikki tomonlama rol o'ynamoqda: bir tomondan, e-huqumat, onlayn adliya va raqamli platformalar orqali huquqlarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda; boshqa tomondan esa kibermakonda yangi zo'ravonlik shakllari, maxfiylik tahdidlari va algoritmik kamsitish muammolarini yuzaga keltirmoqda. O'zbekiston milliy qonunchiligi va xalqaro huquqiy standartlarni qiyosiy tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, mamlakatimiz huquqiy bazasida raqamli sohadagi gender munosabatlarini tartibga soluvchi normalar sezilarli tarzda yetarli emas.

Yevropa Ittifoqi (GDPR, Istanbul konvensiyasi, AI Act), Janubiy Koreya (deepfake qonuni) va Yaponiya (onlayn ta'qib to'g'risidagi qonun) tajribasi ko'rsatmoqdaki, samarali huquqiy himoya uchun umumiy normalar yetarli emas, raqamli muhitning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan maxsus qonunchilik tizimi zarur.

O'zbekiston ham bu tajribadan kelib chiqib, milliy qonunchiligini modernizatsiya qilishi, MDH doirasidagi mintaqaviy hamkorlikni kuchaytirishi va xalqaro standartlarga muvofiqlashtirilgan raqamli gender siyosatini shakllantirishi lozim. Shundagina texnologik taraqqiyot ayollar uchun adolat va tenglikni mustahkamlash vositasiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023 yil yangi tahriri). — Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining «Shaxsiy ma'lumotlar to'g'risida»gi Qonuni (2019 yil 2 iyul, 2023 yil o'zgartirishlar bilan). — URL: lex.uz
3. O'zbekiston Respublikasining «Ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi Qonuni (2019 yil 2 sentyabr). — Toshkent, 2019.
4. United Nations. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW). — New York: UN, 1979.
5. Council of Europe. Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention). — Strasbourg, 2011.
6. European Parliament. General Data Protection Regulation (GDPR) — Regulation (EU) 2016/679. — Brussels: EU, 2018.
7. European Parliament. Artificial Intelligence Act — Regulation (EU) 2024/1689. — Brussels: EU, 2024.
8. International Telecommunication Union (ITU). Measuring Digital Development: Facts and Figures 2023. — Geneva: ITU, 2023.
9. UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression (Frank La Rue). Report on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression. — UN Doc. A/HRC/17/27, 2011.
10. UN Human Rights Council. Resolution on the promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet. — A/HRC/32/L.20, 2016.
11. Republic of Korea. Act on Special Cases Concerning the Punishment, etc. of Sexual Crimes (Amendment on Deepfake). — Seoul, 2020.
12. Japan. Act on Partial Amendment of the Act on the Management of Records at the National Archives and at Other Archives and the Act on the Protection of Personal Information (Cyberstalking amendment). — Tokyo, 2022.
13. Republic of India. Information Technology Act, 2000 (Sections 66E, 67A). — New Delhi: Government of India, 2000.
14. Республика Казахстан. Уголовный кодекс РК (киберпреследование, ст. 147-1). — Астана, 2021.
15. Germany. Netzwerkdurchsetzungsgesetz (NetzDG) — Network Enforcement Act. — Berlin: Bundesgesetzblatt, 2017.
16. UN Women. Measuring the Shadow Pandemic: Violence Against Women During COVID-19. — New York: UN Women, 2021.
17. Helseth H. Digital technology and violence against women: A study of legal frameworks. // International Journal of Law and Information Technology. — 2022. — Vol. 30. — Pp. 45–67.
18. Citron D.K. Hate Crimes in Cyberspace. — Cambridge: Harvard University Press, 2014.